

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-106>

УДК 657

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОВГОСТРОКОВИХ І ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF LONG-TERM AND CURRENT BIOLOGICAL ASSETS

Шепель Тетяна Павлівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9006-7361>**Баран Анастасія Олександрівна**студентка,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0609-0751>**Shepel Tetiana, Baran Anastasia**
Lviv Polytechnic National University

Стаття присвячена актуальним питанням організації обліку довгострокових і поточних біологічних активів, їх класифікації за періодом участі у господарському процесі, особливостей оцінки біологічних активів залежно від способу їх отримання і вибуття та надання рекомендацій щодо удосконалення обліку у аграрній сфері. Основною особливістю, що притаманна сільськогосподарським товаровиробникам на відміну від інших виробництв є включенням у процес виробництва біологічних об'єктів та природних сил. Погодні умови не аби як впливають на процеси виробництва котрі в свою чергу зумовлюють як циклічність виробництва, особливо у рослинництві, так і безумовну ризикованість результатів діяльності сільськогосподарських підприємств в цілому. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані для ефективної організації обліку довгострокових і поточних біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах.

Ключові слова. довгострокові біологічні активи, поточні біологічні активи, сільськогосподарська продукція, оцінка, продукція рослинництва і тваринництва.

Accounting in any agricultural enterprises is carried out according to a methodology that is uniform for all forms of management, but unlike other industries, it has its own specific features, which are determined precisely by the inclusion of biological objects and natural forces in the production process. For example, if industry uses tools and objects of work that are created directly by man, then in agriculture, in addition to these tools, plants and animals are used, as well as land, which is both a tool and an object of work. Production processes are also largely influenced by weather factors, which determine both the cyclicity of production, especially in crop production, and the riskiness of activity results in general. The article is devoted to topical issues regarding the organization and accounting of long-term and current biological assets, their classification by the period of participation in the economic process, the peculiarities of the assessment of biological assets depending on the method of their acquisition and disposal, and providing recommendations for improving accounting in the agricultural sector. Without accounting and taxation, the functioning of any agricultural enterprise is impossible, since the efficiency of management cannot be achieved without proper information and analytical support. A set of accounting information about the state and changes in the company's assets and liabilities allows for reasonable management decisions. Agriculture occupies an important place in the development of the economy of Ukraine, as well as in providing the population with food products. Therefore, it is important to ensure the correctness of the organization and maintenance of accounting, methods of accounting and control of biological assets, their evaluation, methods of cost accounting and determination of the cost of production of works and services of agro-industrial enterprises. The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological foundations and applied aspects of the organization of accounting for long-term and current biological assets in agricultural enterprises. Coverage and disclosure of accounting and analytical support of biological assets, main classification features and accounting and economic classification of biological assets.

Keywords. long-term biological assets, current biological assets, agricultural products, evaluation, crop and livestock products.

Постановка проблеми. Актуальність даної теми дослідження зумовлена наступними факторами: сільськогосподарські підприємства мають певні особливості, такі як сезонність сільськогосподарського виробництва, використання земельних ресурсів, залежність від природних умов та інші. Це у свою чергу, пов'язане з технологією вирощування, переробки біологічних активів, продукції рослинництва і тваринництва, які є основою цієї галузі господарства. Сільське господарство становить провідне місце у розвитку економіки України, а також у забезпеченні населення продуктами харчування. Тому важливим є забезпечення правильності організації і ведення бухгалтерського обліку, обліку витрат на виробництво продукції, обліку її виходу (оприбуткування), калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми обліку біологічних активів зробили такі відомі вчені-економісти як Л. К. Сук, М. Я. Дем'яненко, С. Ф. Голов, Г. Г. Кірейцев, Т. П. Головченко, В. М. Жук, Н. М. Бондаренко, В. М. Марущак та інші.

Формування цілей статті. Метою статті є обґрунтування теоретичних і методологічних засад та прикладних аспектів організації обліку довгострокових і поточних біологічних активів у сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах світової тенденції подорожчання та дефіциту сільськогосподарської продукції першочерговим завданням є підвищення врожайності та якості сільськогосподарських культур. Ця галузь є важливою для економіки країни та аграрного сектору як потенційне отримання джерела доходу. Скажімо, якщо у промисловій діяльності використовуються предмети і засоби праці, які створюються безпосередньо людиною, то у сільському господарстві крім цих засобів використовуються

рослини і тварини, а також земля, яка водночас є і засобом, і предметом праці. Бухгалтерський облік є єдиним джерелом інформації, необхідної для отримання даних задля визначення облікових витрат на вирощування продукції, використання всіх видів виробничих ресурсів, а також їх комплексне управління та контроль економічних показників.

Основним документом, який установлює порядок ведення бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах є П(С)БО 30. Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» біологічний актив – це тварини або рослини, здатні давати у процесі біологічних перетворень сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи і приносити економічну вигоду [1].

Дослідженням встановлено, за П(С)БО 30 «Біологічні активи» класифікація поділяється на декілька ознак. Першою ознакою виокремлено, вид господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, де біологічні активи поділяються на активи сільськогосподарського призначення та біологічні активи несільськогосподарського призначення. За специфікою ведення обліку необхідно розмежовувати активи на тварин, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» на субрахунку 107 «Тварини», і рослин, облік яких ведеться на субрахунку 108 «Багаторічні насадження» та на рахунку 16 «Довгострокові біологічні активи». На субрахунках 107 «Тварини» і 108 «Багаторічні насадження» ведеться облік довгострокових біологічних активів, у тому числі багаторічних насаджень, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. Довгострокові біологічні активи – зрілі біологічні активи, які здатні давати сільськогосподарську продукцію чи/або додаткові біологічні активи протягом періоду, що перевищує один рік, і незрілі біологічні активи, які створюються протягом терміну більше одного року, за виключенням тварин на вирощуванні і відгодівлі (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Класифікація біологічних активів за періодом участі у господарському процесі

БІОЛОГІЧНІ АКТИВИ			
ДОВГОСТРОКОВІ		ПОТОЧНІ	
Тваринництва	Рослинництва	Тваринництва	Рослинництва
Тварини основного стада, робоча і продуктивна худоба	Плодоносні і неплодоносні багаторічні насадження (сади, виноградники)	Тварини на вирощуванні відгодівлі (молодняк ВРХ)	Озимі та ярі зернові культури, однорічні трави (лікарські)

Джерело: сформовано авторами

Необхідність класифікації біологічних активів зумовлена їх біологічною різноманітністю та різноманітністю і, відповідно, використанням в основних галузях сільськогосподарського виробництва у рослинництві і тваринництві.

Зауважимо, єдиним базовим підходом щодо оцінки біологічних активів є визнання їх справедливої вартості, за яким усі біологічні активи (рослинництва, тваринництва) на дату балансу оцінюються виходячи з рівня цін, який склався на активному ринку на досліджуваний період (табл. 2) [2].

В ході проведеного дослідження, встановлено, до первісної вартості тварин, придбаних за плату, включають: відповідно суми, сплачені продавцям, наприклад, якщо сільгоспприємство є платником ПДВ, то суми ПДВ, не включаються, витрати на транспортування, зарплату робітникам котрі були зайнятими при транспортуванні, перевезенням тварин, інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням тварин. [3]. Тварин, котрі ми придбаємо для поповнення скажімо основного стада, спочатку оприбутковуємо на субрахунок 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів», а потім зараховуємо до основного стада на субрахунок 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю». Витрати на придбання довгострокових біологічних активів та вартість поточних біологічних активів, переведених до складу довгострокових біологічних активів, слід відображати та

накопичувати в обліку капітальних інвестицій (рахунок 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів») [4; 5]. Щодо поточних біологічних активів тваринництва, які придбані в інших сільськогосподарських підприємств або сторонніх організацій то їх слід оприбутковувати на підставі таких первинних документів як товарно-транспортної накладної ТТН (ф. № 1 с.-г.), або прибуткового ордеру ПО (ф. М-4), відповідно встановлених форм та затверджених рекомендацій (табл. 3) [6].

Якщо на підприємстві відбулось придбання племінних тварин, необхідно оформити Племінне свідоцтво. При придбанні наприклад, посівів поточних біологічних активів рослинництва, то вони оприбутковуються за такими первинними документами, як Актом приймання-передачі або Актом обстеження посівів (поточних біологічних активів рослинництва) у відповідності до встановлених та затверджених форм [7].

Витрати на придбання довгострокових біологічних активів та вартість поточних біологічних активів, переведених до складу довгострокових біологічних активів, слід відображати в обліку капітальних інвестицій (рахунок 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів») [8]. Облік операцій з безоплатного отримання довгострокових біологічних активів та отримання їх в якості внеску до статутного капіталу та вирощування довгострокових біологічних активів висвітлено у табл. 4.

Таблиця 2

Особливості оцінки біологічних активів залежно від способу їх отримання

Спосіб надходження біологічних активів у господарство	Вартість отриманих біологічних активів
Придбання за плату	Фактичні витрати, понесені на отримання (первісна вартість)
Безоплатне отримання	Справедлива вартість з урахуванням витрат, пов'язаних з доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання в намічених цілях
Внесок до статутного капіталу	
Переведення до складу довгострокових зі складу поточних біологічних активів	Справедлива вартість на дату переведення, зменшена на очікувані витрати
Обмін на подібний біологічний актив	Справедлива вартість переданого активу
Обмін на неподібний біологічний актив	Справедлива вартість переданого активу збільшена (зменшена) на суму грошових коштів, які підлягають сплаті (отриманню)
Отримання біологічних активів в результаті біологічних перетворень	Справедлива вартість, зменшена на очікувані витрати на місці продажу

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 3

Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку придбання довгострокових біологічних активів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	Перераховано кошти постачальнику	Платіжне доручення, виписка банку, ВКО	371	311,301
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	644
3.	Отримано від перевізника послуги з доставки, транспортування тварин на підприємство	Товарно-транспортна накладна	155	631
4.	Відображено податковий кредит за отриманими послугам	Податкова накладна	641	631
5.	Сплачено кошти перевізнику	Платіжне доручення, виписка банку	631	311
6.	Відображено витрати на придбання тварин	Товарно-транспортна накладна, бухгалтерська довідка	155	631
7.	Оприбутковано тварини до основного стада	Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва	164	155

Джерело: складено авторами

Таблиця 4

Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій з безоплатного отримання довгострокових біологічних активів та отримання їх в якості внеску до статутного капіталу

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	На підставі засновницьких документів відображено заборгованість засновника до статутного капіталу	Протокол зборів засновників, акт приймання-передачі	46	40
2.	Одержано від засновника довгострокові біологічні активи (група продуктивних тварин)	Акт приймання-передачі	155	46
3.	На підставі податкової накладної відображено податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	46
4.	Відображено витрати з доставки внесеного до статутного капіталу довгострокового біологічного активу власним транспортом	ТТН, акт виконаних робіт	155	23
5.	Одержано продуктивних тварин і зараховано до складу довгострокових біологічних активів	Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва	163	155
Безоплатне отримання				
6.	Відображено вартість безоплатно отриманих довгострокових біологічних активів	Договір, акт приймання-передачі (довільної форми)	163	424
7.	Відображено витрати з доставки безоплатно одержаного довгострокового біологічного активу транспортом сторонньої організації	ТТН, акт наданих послуг, акт виконаних робіт	155	631
8.	Зараховано транспортні витрати до вартості безоплатно отриманого довгострокового біологічного активу	Бухгалтерська довідка	163	155

Джерело: складено авторами

Зауважимо, вартість довгострокових біологічних активів може змінюватись протягом періоду їх функціонування, в таких випадках: у результаті їх переоцінки на звітну дату, при проведенні невід'ємних поліпшень, при

зменшенні корисності активів (табл. 5). Якщо на підприємстві виникає переоцінка довгострокових біологічних активів, то визначення справедливої вартості БА має здійснюватися відповідно на кожну звітну дату постійно

Таблиця 5

Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій з вищоування і невід'ємні поліпшення багаторічних насаджень

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	Одержано від постачальників саджанці винограду	Договір, акт приймання-передачі	208	631
2.	На підставі податкової накладної відображено податкових кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	631
3.	Понесені витрати на підготовку ґрунту для закладення виноградника	Відомість витрати на поліпшення земель, акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин, відомості нарахування заробітної плати, відомість нарахування внесків	155	203, 207, 661, 651
4.	Відображено послуги машинно-тракторного парку та власних допоміжних виробництв	Обліковий лист тракториста-машиніста, обліковий лист праці і виконаних робіт, подорожній лист вантажного автомобіля	155	234, 235
5.	Нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим на закладці багаторічних насаджень	Наряди, розрахунково-платіжні відомості	155	661
6.	Проведено нарахування на заробітну плату	Відомість нарахування внесків	155	651
7.	Використано саджанці на закладання виноградника	Акт приймання БА	155	208
8.	Понесені інші витрати, пов'язані із закладанням виноградника	Акти витрачання насіння і садивного матеріалу, акти використання добрив, акти виконаних робіт	155	22, 313, 372, 685
9.	Віднесено на вартість незрілих довгострокових біологічних активів суму понесених витрат, пов'язаних із закладанням винограднику	Бухгалтерська довідка	166	155
10.	Відображені витрати на проведення невід'ємних поліпшень багаторічних насаджень, що оцінені за первісною вартістю	Акт витрати насіння і садивного матеріалу відомості нарахування заробітної плати, відомість нарахування внесків	155	661, 651, 203, 208
11.	Зараховано вартість витрат на поліпшення багаторічних насаджень до вартості довгострокових біологічних активів	Бухгалтерська довідка	162	155

Джерело: складено авторами

діючою Комісією господарства із визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції, зокрема [9].

Дослідженням встановлено, об'єкт довгострокових біологічних активів може вилучатися зі складу активів підприємства, тобто має місце списуватися з балансу підприємства, у разі його вибуття в наслідок: продажу, безоплатної передачі та передачі в якості внеску до статутного капіталу інших сільськогосподарських господарських товариств, господарств.

Як засвідчує практика, досить часто у сільськогосподарських підприємствах однією з причин зменшення балансової вартості довгострокових біологічних активів є вибракування продуктивних тварин з основного стада саме при втраті ними продуктивності або падіж тварин [10].

В ході проведеного дослідження встановлено, поточні біологічні активи являють собою особливу групу оборотних активів сільськогосподарських підприємств. До їх складу відносяться поточні біологічні активи тваринництва, які в свою чергу представлені тваринами на вирощуванні та відгодівлі і рослинництва, до яких відносяться сільськогосподарські культури, котрі використовуються у виробничому процесі менше одного року або операційного циклу. Поточні біологічні активи рослинництва – однолітні сільськогосподарські культури з моменту сходження посівів до збирання врожаю; тваринництва – молодняк всіх видів з моменту одержання приплоду до переведення в основне стадо чи вибуття, тварини на відгодівлі, нетелі та свиноматки, що перевіряються, птиця, звірі, сім'ї бджіл тощо [1].

За кваліфікаційними ознаками ПБА поділяються на наступні групи: поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю; поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю; поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю. Звісно, підприємство може розширювати зазначену класифікацію, поділяючи у розрізі груп (підгруп) біологічні активи на власні та орендовані тощо та відповідно прописати її в наказі про облікову політику підприємства [11].

Поточні біологічні активи постійно змінюють свою масу, біологічні характеристики і, відповідно, вартість. Встановлено, ці зміни пов'язані з процесами біологічних перетворень тварин і рослин, які тривають постійно і підлягають відповідному відображенню в бухгалтерському обліку до моменту реалізації

тварин, забою або переведення до основного стада та збирання врожаю [12].

При продажі ПБА оформлюємо товарно-транспортну накладну (ф. № 1 с.-г. (тварини)), в якій зазначаємо вид тварин, що вибули, їх номери, клички, стать, вік, масть, живу масу і вартість. Перед відправленням, наприклад тварин зважують і визначають їх вгодованість. Щодо переробних підприємств то вони приймають тварин, птицю у встановленому порядку і на прийняту відповідну сільськогосподарську продукцію виписують Приймальну квитанцію (ф. ПК-1). Порядок відображення в обліку операцій з оприбуткування поточних біологічних активів тваринництва зокрема, придбання за кошти на умовах часткової передоплати, придбання за кошти на умовах подальшої оплати, отримання як внесок до статутного капіталу, та безоплатне отримання висвітлено у табл. 6.

Розвиток сільського господарства займає місце першості у розвитку економіки України, а також забезпечує населення продуктами харчування. Тому, надзвичайно важливим процесом є забезпечення правильності організації та ведення бухгалтерського обліку, методики обліку і контролю біологічних активів, їх оцінки, методики обліку витрат і визначення собівартості продукції робіт і послуг агропромислових підприємств.

Висновки з даного дослідження і перспективи майбутніх досліджень. Сьогодення розвитку аграрного виробництва і облікових процесів, є важливим напрямком удосконалення обліку довгострокових і поточних біологічних активів. Безпосередньо організація всіх елементів облікових процедур, а саме, від оформлення первинної документації до складання фінансової, статистичної та податкової звітності, у відповідності до принципів, методів і процедур передбачених П(С) БО 30 і, від так їх поєднання з іншими напрямками організації обліку на сільськогосподарських підприємствах. Щодо удосконалення форм первинних документів, котрі застосовуються у рослинництві та тваринництві, має бути виокремлений шлях зіставлення як накопиченого досвіду так і відповідним застосуваннями діючих форм первинного обліку з їх подальшим удосконаленням, застосовуючи нові реквізити, показники, форми.

Дослідженням встановлено, що саме сукупність облікових відомостей про стан і зміни господарських засобів, зобов'язань підприємства дозволить як керівникам, власникам так і інвесторам, приймати обґрунто-

Таблиця 6

Типова кореспонденція операцій обліку оприбуткування поточних біологічних активів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
Придбання за кошти на умовах часткової передоплати				
1.	Перераховано передоплату постачальнику	Виписка банку, ВКО	371	311, 301
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ (із суми передоплати)	Податкова накладна	641/ПДВ	644
3.	Оприбутковано поточні БА	ТТН	213	631
4.	Відображено податковий кредит із ПДВ у частині неоплаченої вартості отриманих БА	Податкова накладна	641/ПДВ	631
5.	Закрито розрахунки з ПДВ у частині оплаченої вартості	Податкова накладна	644	631
6.	Проведено взаємозалік заборгованостей виходячи зі сплаченої частини	Бухгалтерська довідка	631	371
Придбання за кошти на умовах подальшої оплати				
7.	Оприбутковано поточні БА, отримані від постачальника	Накладна	213	631
8.	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641/ПДВ	644
9.	Відображено вартість послуг доставки	ТТН, акт наданих послуг	213	631, 685
10.	Відображено податковий кредит за послугами доставки	Податкова накладна	641/ПДВ	631, 685
11.	Перераховано кошти: – за поточні БА	Виписка банку, ВКО	631	311, 301
	– за доставку	Виписка банку, ВКО	631, 685	311, 301
Отримання як внесок до статутного капіталу				
12.	Отримано від засновника – фізичної особи молодняк тварин за справедливою вартістю	Протокол зборів засновників, акт приймання-передачі (довільної форми)	212	46
13.	Відображено вартість доставки тварин (перевізник – неплатник ПДВ)	ТТН, акт наданих послуг	212	685
14.	Оплачено транспортні послуги, пов'язані з доставкою тварин	Виписка банку, ВКО	685	311, 301
Безоплатне отримання				
15.	Оприбутковано безоплатно отримані поточні БА тваринництва	Договір, акт приймання-передачі (довільної форми)	212	718
16.	Відображено вартість доставки тварин (перевізник – платник ПДВ)	ТТН, акт наданих послуг	212	631
17.	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641/ПДВ	631
18.	Оплачено транспортні послуги, пов'язані з доставкою тварин	Виписка банку, ВКО	631	311, 301
19.	Списано дохід на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	718	791

Джерело: складено авторами

вані, відповідні управлінські рішення. Таким чином, дослідження організації бухгалтерського обліку, методики обліку та контролю

довгострокових і поточних біологічних активів, вважаємо актуальними для подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 року № 790 (зі змінами і доповненнями).
2. Облік витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції: посібник / Жук В. М., Мельничук Б. В., Панадій О. П. та ін.; за ред. Мельничука Б. В., Панадія О. П. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 144 с.
3. Задорожний З. В. Облік в галузях економіки: навч. посіб. / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк. Київ : Хай-Тек Прес, 2019. 540 с.
4. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / за ред. М. Ф. Огійчука. Київ : Алерта, 2020. 1058 с.
5. Облік і оподаткування земельних відносин у сільськогосподарській діяльності: Науково-практичне видання / Ю. С. Бездушна, О. В. Волошина, В. М. Жук та ін.; За ред. В. М. Жука, Б. В. Мельничука, В. М. Метелиці. Київ : Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", 2021. 200 с.
6. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 779 с.
7. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М. В. Присяжнюк, М. В. Зубець, П. Т. Саблук та ін.. Київ : ННЦ ІАЕ, 2019. 1008 с.
8. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 848 с.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 (зі змінами та доповненнями).
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73.
11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
12. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua

REFERENCES:

1. Polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 30 «Biologichni aktyvy» [Accounting regulation (standard) 30 "Biological assets": Order of the Ministry of Finance of Ukraine] (18.11.2005), no. 790. (In Ukrainian)
2. Zhuk V. M., Melnychuk B. V., Panadii O. P. (2019) Oblik vytrat i kalkuliuvannia sobivartosti silskohospodarskoi produktsii [Cost accounting and costing of agricultural products: Examples and comments]. Kyiv: NNTs «IAE», 141. (In Ukrainian)
3. Zadorozhnyi Z. V. (2019) Oblik v haluziakh ekonomiky [Accounting in the branches of the economy: Examples and comments]. Kyiv: Khai-Tek Pres, 540. (In Ukrainian)
4. M.F. Ohiichuk(2020) Finansovyi ta upravlinskyi oblik na silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Financial and management accounting at agricultural enterprises: Examples and comments]. Kyiv: Alerta, 1058. (In Ukrainian)
5. V. M. Zhuk, B. V. Melnychuk, V. M. Metelytsia (2021) Oblik i opodatkuvannia zemelnykh vidnosyn u silskohospodarskii diialnosti [Accounting and taxation of land relations in agricultural activity: Scientific and practical edition]. Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr "Instytut ahrarnoi ekonomiky", 200. (In Ukrainian)
6. Andriichuk V. H. (2019) Ekonomika pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu [Economics of enterprises of the agro-industrial complex :textbook]. Kyiv: KNEU, 779. (In Ukrainian)
7. M. V. Prysiazhniuk, M. V. Zubets, P. T. Sabluk (2019) Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: stan i perspektyvy rozvytku [The agricultural sector of Ukraine's economy: state and development prospects]. Kyiv: NNTs IAE, 1008. (In Ukrainian)
8. Zhuk V. M. (2018) Kontseptsiia rozvytku bukhgalterskoho obliku v ahrarnomu sektori ekonomiky: monohrafiia [The concept of accounting development in the agricultural sector of the economy: monograph]. Kyiv: NNTs «IAE», 848. (In Ukrainian)
9. Zakon Ukrainy «Pro buhgalterskiy oblik ta finansovu zvitnist v UkraYinI» [Law of Ukraine on accounting and financial reporting in Ukraine] (16.06.1999) no. 996. (In Ukrainian)
10. Natsionalne polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» [National accounting standard 1 «General requirements for financial reporting»: Order of the Ministry of Finance of Ukraine] (07.02.2013), no. 73. (In Ukrainian)
11. Metodychni rekomendatsii z bukhgalterskoho obliku biolohichnykh aktyviv[Methodical recommendations for accounting of biological assets": Order of the Ministry of Finance of Ukraine] (29.12.2006), no. 1315. URL: www.zakon.rada.gov.ua (In Ukrainian)
12. Metodychni rekomendatsii z planuvannia, obliku i kalkuliuvannia sobivartosti produktsii (robit, posluh) silskohospodarskykh pidpriemstv[Methodological recommendations for planning, accounting and calculating the cost of production (work, labor) of agricultural enterprises: Order of the Ministry of agrarian policy of Ukraine] (18.05.2001), no. 132. URL: www.zakon.rada.gov.ua (In Ukrainian)